రెళ్ళూ, మూళ్ళూ

మొత్తం ముగ్గురూ—తల్లీ, తనూ, భార్యా—వయసువారిగా. ఇంటులో ఒక్కొక్కరికీ ఇద్దరు విరోధులు, ముగ్గురి చుట్టూ ఆవరించి ఉండవలిసిన జీవితం కార్చిచ్చురూపంతో ముగ్గురిమధ్యా చేరింది.

తనతల్లి అదోక రకం మనిషి. ఆవిడ తన కెన్నడూ అర్థంకాలేదు. ఇప్పుడు తను ఇంగ్లీషు చదివి నూతనసంస్కారం సంపాదించాడని కాదు; ఆవిడ తనకు ఎప్పుడూ పజిల్ గానే ఉండేది. ఒకచోట కలిసిఉన్న వ్యక్తులు ఎంత తారతమ్యం కలవాళ్లయినా నూటికీ కోటికీ ఒకసారయినా ఒక్క నిమిషంపాటు ఒకరినొకరు పరిపూర్ణంగా అర్థంచేసుకో గలుగుతారు. పాతిక సంవత్సరాల కాలంలో కనీసం ఒకసారయినా తను తల్లిని అట్లా అర్థంచేసుకున్నట్టు స్ఫురణ లేదు!

తనకూ, తల్లికీ ఉన్న సంబంధం సవితికొడుక్కూ, సవితితల్లికీ ఉంటే ఏ మాత్రమూ ఆశ్చర్యం ఉండదు. ఆవిడ చిన్నతనంలో తనను చూసిన చూపు స్మరించుకుని అసహ్యపడకుండా ఉండగలిగినా ఆశ్చర్యపడటం తప్పదు.

మొదటినించీ ఆవిడ ఒకేసూత్రంమీద ఉన్నది: తన కొడుక్కు జీవితంలో సుఖమూ, ఆనందమూ అనేవి ఉండరాదని. తను నవ్వితేనే ఆవిడకు ఆగ్రహం కలిగేది.

తనకోసం ఆవిడ మూడు పూటలా అన్నం వండేది. కాని తను మూడు పూటలా చద్దన్నం తినవలిసివచ్చేది! పొద్దున వండినబాపతు మధ్యాన్నమూ, మధ్యాన్నం మిగిలిన బాపతు రాత్రీ, రాత్రి మిగిలినది మర్నాడు ఉదయమూ తను తినవలసివచ్చేది.

“పొద్దున అంత చద్దన్నం మిగిలితే ఎందుకు మళ్ళీ వండావు? పొద్దున వండకపోతే ఈ పూట వేడన్నం తినేవాణ్ణికద!” అని తను అంటే “చాలదనుకుని వండానురా!” అని కసిరేది.

ఈ చద్దన్నం తనకు ఏపూట కాపూట సరిపొయ్యేది. లేదా ఏ మజ్జిగ ముద్దలోకో ఉడుకుడుకు వేడి మెతుకులు వచ్చేవి. సొంతంగా చద్దన్నం తినటంకంటె కూడా రోతఅయిన విషయం ఏమిటంటే సగం చద్దన్నం

తిని సగం వేడన్నం తినటం! మరీ, మజ్జిగలోకిమాత్రం వేడన్నం! పొరపాటున, కాలానికి విపరీతం వచ్చి, చద్దన్నం మిగలక తను వేడన్నమే తినవలిసిన యోగంపడితే, ఆతల్లి ఆపూట కొడుక్కు ఏదో మహోపకారం చేసినట్టు నటించి ఆకాస్త కృతజ్ఞతా లేకుండా చేసుకునేది!

భోజనంలోకి తన కేయే పదార్థాలు అసహ్యమో అవే తరుచు వడ్డించేది—పాత చింతకాయ పచ్చడీ, దబ్బకాయబద్దా మొదలైనవి.

కొంతమంది తల్లుల పెంపకంలో పిల్లలకి మంచిచెడ్డల వివరణ ఎంతో కాలానికి గాని తెలియదు. తన తల్లివిషయంలో అట్లా కాదు; అయిదేళ్లు దాటకపూర్వమే తనకు మంచిచెడ్డలేవో స్పష్టంగా తెలుసును: తన కిష్టమైనదంతా చెడూ, తనకు పరమ అసహ్యమైనది చాలా మంచీ!

తనతల్లి ఈ విశ్వాసంతోనే కాలం వెళ్ళబుచ్చుతున్నది. జీవితంలో తన కేమాత్రమన్నా ఆనందం కలుగుతుందేమోనని అనుక్షణమూ అతి జాగ్రత్తమీద ఉండేది. అయితే ఆవిడలో విశేషం ఏమిటంటే తనకు కించిత్తయినా ఆనందం ఇవ్వనివాటివల్ల తన కానందం కలుగుతున్నట్టు నటించేది—అది నిజమైన ఆనందం కాదని స్పష్టంచేస్తూ.

దానంతట కలిగేది ఆనందంకాదనీ, మనంబలవంతాన ప్రకృతికి విరుద్ధంగా తెచ్చిపెట్టుకో గలిగిన కించిత్తేదయితే ఉందో అదే నిజమైన ఆనందమనీ ఆవిడ విశ్వసించినట్టు కనిపిస్తుంది.

అయితే, ఇంటో తనూ, ఆవిడామటుకే అయినంతకాలమూ ఆనందం లేకపోయినా రొష్టులేదు. తనభార్య ఆ కొంపలో అడుగుపెడుతూ ఒక చేత్తో ఆనందమూ, రెండోచేత్తో రొష్టూ పట్టుకొచ్చింది.

ఆ తప్పు సంపూర్ణంగా ఏ ఒకరిదీకాదు. తనభార్యఆదర్శన ప్రాయురాలైనపత్ని. అంటే తనకు భగవంతుడూ, తల్లిదండ్రులూ ఇచ్చినభర్త కంటె మరోమగవాడు ప్రపంచంలో లేడని నమ్మి, ఆనమ్మకంవల్ల కలిగే ఆనందంలో ఓలలాడగల మూఢురాలు. తనను సరిగా చూడక పూర్వమే తన భార్యతనను సంపూర్ణంగా ప్రేమించిందనీ, ఆమనిషికి సాధ్యమైన ప్రేమఅక్కడే ప్రారంభమై అంతటితోనే ఆగిపోయిందనీ తెలుసుకోగానే తనగుండె జారిపోయింది. తను ఇంతకంటె కాస్త మానవత్వం గల ప్రేమకోసం ఆశించాడు. కాని విధి అనుకూలించలేదు. అయితే తన

నిస్పృహ భార్యతో యవ్వనవిలాసా లనుభవించటానికి ఏ మాత్రమూ అడ్డంరాలేదు.

తన భార్యమాత్రం తన పరిపూర్ణమైన ఆనందాన్ని ఏ మాత్రమూ దాచలేదు; నిగ్రహించలేదు. తనని కంటిని రెప్పల్లే కని పెట్టిఉండే ప్రయత్నంలో ఆవిడ ఒక్కోసారి ఇల్లంతా తల్లకిందులు చేసేది. తనమీద ఈగ వాలితే గగ్గోలెత్తి పోయ్యేది. ఇటువంటి ప్రవర్తన తనకే విడ్డూరంగా ఉన్నప్పటికీ సహృదయంతో తన భార్యముగ్ధత్వానికి జాలిపడటానికైనా తను సంసిద్ధుడైనాడు.

కాని తన తల్లితనకోడల్ని అంత సులభంగా క్షమించలేకపోయింది. తనూ, భార్య కీచులాడుకోకుండా దాంపత్యం ఆచరించటమే ఆవిడకి విపరీతంగా కనిపించింది. ఆవిడ మేలుకుని ఉండగా తమురిద్దరూ గదిలోకి వెళ్ళి తలుపు వేసుకుంటేనే ఆవిడమనస్సు గాయమయేది. ఆగదిలో తమిద్దరూ వినపడీ వినపడకుండా మాట్లాడుకుంటుంటే ఆ గాయంమీద కారం చల్లినట్టయేది. తన కోడలు పొరపాటున నవ్వితే ఆవిడకు ఆత్మహత్య చేసుకోబుద్ధి అయేది. తనకోడలు భర్త అనే ప్రతిమాటకూ అర్థం లేకుండా నవ్వేమనిషి కావటంవల్ల అత్తగారి జీవితం చెప్పరానంత దుర్భరమయింది.

ఆవిడజీవితానికి రెండే సమస్యలు—తనకోడలు మొగుణ్ణి మిగిలిన అందరికన్నా వెయ్యింతలుగా ఎందుకుచూడాలి? తనకొడుకు పెళ్ళాం ప్రవర్తనను ఎందుకామోదించాలి? ఆమోదానికీ ఆహ్లాదానికీ ఉండే తేడా వయ్యాకరణుల కెంత తెలుస్తుందో ఆవిడకీ అంతే తెలుసు!

ఇక తనభార్య తనమీద ఏరోజునించీ పగపట్టిందీ తను సరిగా గమనించలేదు. తనని అత్తగారు ఒత్తిడి చెయ్యటమూ, తన భర్త—తను దేవుడల్లే ఆరాధిస్తూవచ్చిన భర్త—తన పక్షాన ఒక్కమాట ఐనా అనకపోవటమూ ఆమె గమనించి ఉండాలి.

ఒకసారి తనభార్య తనతో ఆవిడ పడే కష్టాలన్నీ చెప్పుకోవటం మొదలు పెడితే తను విసుగ్గా, "నాతో ఇదంతా ఎందుకు చెబుతావు? నేను రోజూ చూడటంలేదా, వినటంలేదా, ఊహించుకోవటం లేదా?" అన్నాడు.

తన భార్యమనస్సు విరిగిపోయింది. ఆదర్శప్రాయురాలైన పత్నికి మొగుడిమీద మనస్సు విరిగినప్పుడు ఆ విరిగిన మనస్సును సమర్థించటానికి అనదగినముక్క ఒకటేఉంది: "మీరు మారిపోయినారు. మొదట్లో ఇట్లా ఉండేవారు కారు!" తనభార్య తనకీ అమూల్యమైనముక్క అందించింది.

"అయితే మాన్లే!" అన్నాడు తను.

తన కష్టాలను గురించి అంత నిర్లక్ష్యం ప్రకటిస్తూకూడా తనభర్త తనతో మామూలుగా సంసారం చెయ్యటానికి ప్రయత్నించటం మరింత కోపం తెప్పించింది భార్యకు. ముగ్ధలోకజ్ఞానం సంపాదిస్తున్నది అనుభవంద్వారా.

కాని తనతో తనభార్య తనతల్లిమీద చాడీలు చెప్పటం మానలేదు. తనకు విసుగెత్తింది. ఒక చిన్న ఉపన్యాసం ఇచ్చాడు:

"కష్టాలు పడటమే కష్టం. వాటిని పదేపదే మననం చేసుకోవటం మరీ కష్టం. ఆపనిచేసి నువ్వు రెట్టింపు కష్టపడుతున్నావు. మా అమ్మ నీకోసం ఇట్లా మారలేదు. ఆవిడ ఎప్పుడూ ఇంతే. నేను పాతిక సంవత్సరాలనించీ ఈదుకొస్తున్నాను. నీకు పాతిక వారాలైనా ఈదటం చాతకాలేదు. నన్నేం చెయ్యమంటావు? నామీద ఏమైనా ఉంటే నేను పడ్డట్టే పడి ఊరుకో. లేదూ, నీచాతనయినపని ఏదైనా చెయ్యి. కాదంటే ఒట్టుపెట్టు. నామటుకు నేనేమీ చెయ్యలేను. చేసేదీ లేదు— ఆవిణ్ణి ఏరాత్రివేళో కట్టగట్టి బావిలో తొయ్యటం తప్ప! అదీసంగతి!"

ఆ మాటలకు తన భార్య ఏడిచింది.

"మీకు జాలిలేదు...మీరూ, మీ అమ్మా అయినట్టు నే నెందుకవుతా నేమిటి?...మీ అమ్మ బావిలో ఎందుకు పడాలి? మీరూ మీరూ బాగా ఉండండి. నేనే పడతాను...నాకు చేతయిన పని చెయ్యమన్నారుగా? చేస్తాను!" అని తనభార్య తన ఉపన్యాసంలో ముఖ్యమైన అంశాలన్నిటికీ సమాధానం చెప్పింది.

ఆతరవాత ఆవిడ బావిలో పడ్డదికూడానూ! కాని చావలేదు. నలుగురూ కనిపెట్టి తీశారు. ఆ సందర్భంలో చుట్టుపక్క అమ్మలక్కలంతా పోగై తనభార్యయెడల ఎంతో సానుభూతి చూపారు. ఓర్పులేని ముసలిముండలు అత్తగార్లయితే కోడళ్లేం బతుకుతా రన్నారు! తన భార్య అంతమందినించి అటువంటిసానుభూతి పొంది ఎంతకాలమైందో!

ఆవిడ తను చేసిన పనికి చాలా గర్వించింది. అమ్మలక్క లంతా తన అత్తగార్నితిట్టే తిట్లు ఆవిడకు కర్ణ పేయంగా ఉండినై.

ఆవిడ ఆనందాన్ని తనే పాడుచేశాడు. గండం గడిచి, నలుగురూ అవతలికి వెళ్ళిపోయి, పొడిగుడ్డలు కట్టుకుని నీరసంగా మంచంలో పడి ఉండగా తను వెళ్ళి భార్యను ఏకాంతంగా ఇంటర్‌వ్యూ చేశాడు. తను ఆ సందర్భంలో అన్నవి రెండే ముక్కలు:

"అదివరకల్లా నీ ఆపేక్ష చూస్తే నాకు సంతోషం కలగకపోయినా ఆ ఆపేక్షలో నమ్మకం ఉండేది. ఆ కాస్తా రహితం చేశావు. మొగుడు బతికిఉండగా ఆపేక్షగల పెళ్ళాం ఆత్మహత్య చేసుకోదు. నాకు కాకుండాపోదామని ప్రయత్నంచేశావు. నీప్రయత్నం సాగకపోవటంలో నీ తప్పేమీలేదు. కనక నాకు కాకుండాపోయినదానివిగానే ఉండు. ఇక నేను నాజన్మలో నీతో మాట్లాడను. నీకూ నాకూ ఏమీ సంబంధంలేదు. నిన్ను చేసుకున్నపాపానికి నీఖర్చు భరిస్తాను—నువ్వెక్కడఉన్నా సరే!"

తన భార్య మళ్ళీ రోదనం ప్రారంభించింది.

"ఎందు కేడుస్తావు?" అన్నాడు తను. "నువు చచ్చిపోయి ఏం సాధించా లనుకున్నావో అది చావకుండానే సాధించావు. మా అమ్మను అంతా దుమ్మెత్తి పోస్తున్నారు. నీపగ తీరింది. నామీద ఉన్న ఆశ లన్నీ బావిలో పడేటప్పుడే తెంచేశావు! ఇక ఏడుపు దేనికి?"

ఆ మాటలతో తనభార్యకు స్పష్టమయింది, తనకు హృదయంలేదని. ఉంటే, లోకమంతా తనని చూసి జాలి పడుతుంటే తను ఒక్కడూ ఎందుకు పడడూ? తనతల్లిని వెనుకవేసుకురావటంలో మనిషి తత్వం తెలియటంలేదూ? అదివరకల్లా దాచిపెట్టాడు కామాలు, ఇప్పుడు తన తల్లిని ఎంతో ఆదరంతో చూస్తున్నాడు!...

రెండురోజులు గడిచినై. తనతల్లి తను ఎంత అనునయించినా దారికి రాకుండా ఉంది. భోజనం చెయ్యదు, నిద్రపోదు. కంటికీ మంటికీ ఏక ధారగా ఏడుస్తుంది. ఈ ఏడుపంతా రోషమని తనకు తెలుసును. తన కోడలు లోకంయొక్క ఆదరం సంపాదించిందని ఆవిడ బాధపడుతున్నది.

రెండోరోజు రాత్రి ఆవిడ కోడలుచేసిన పనే చేసింది—ఆ బావి లోనే దూకింది. మర్నాడు ఆ మెళవం తేలింది.

ఈ సంగతి తనకు తెలియగానే మొదట తను చేసిన పని తల్లిప్రవర్త

నను విమర్శించుకోవటం. ఇది Anti-climax. తనతల్లి ఏమాత్రమూ ఉపజ్ఞ లేని పని చేసింది. ఆవిడ కిరసనాయిలు పోసుకుని నిప్పంటించుకున్నా, కనీసం ఇంకో బావిలో పడినా తన మెప్పు సంపాదించుకోగలిగేది. పిచ్చిముండ! ఆవిడకి బతకటం ఎట్లా చాతకాలేదో చావటం కూడా అట్లాగే చాతకాలేదు.

శవాన్ని పైకి తీశారు. బావిచుట్టూ జనం మూగారు. తన భార్య కూడా ఆడవాళ్ళ మధ్య కనిపించింది. ఎవరో ముసలావిడ గబగబా వచ్చి శవంమీద పడి ఏడుస్తూ, "నీ బతుకిట్లా అయిపోయిందిటే సుబ్బీ? నీ కోడలూ, నీ కొడుకూ చేరి నిన్ను గోతిలో తోశారుటే!" అని బిగ్గరిగా వాపోవసాగింది.

1380

ఎన్నడో ఆగిపోయిన యంత్రం ఏదో తన హృదయంలో మళ్ళీ ఆడటం మొదలుపెట్టింది. చప్పున భార్యకేసి చూశాడు. భార్య నిర్జీవ ప్రతిమమాదిరిగా ఉంది. ముఖం వెలవెల పోతున్నది. ఊపిరాడక తన్నుకుంటున్నట్టుగా ఉంది.

ఒక్క క్షణం కూడా ఆలిస్యం చెయ్యకుండా తను ఆడవాళ్ళల్లో జొరబడి తనభార్య చెయ్యి పట్టుకుని లాక్కుపోయినాడు. వెనుకనించి జనం కేకలుపెట్టటం మొదలు పెట్టాడు: "అయ్యొయ్యో! దాన్ని వాస్తా ఏం చేస్తాడో నర్రా!"

తను ఇంటో అడుగు పెడుతూనే తలుపులు బిడాయించేశాడు. అవతల తలుపులు దబదబా తట్టుతున్నా లక్ష్యం చెయ్యకుండా తను భార్యను గబగబా నడిపించాడు. ఆమె నడవలేకపోతే చేతుల్లో ఎత్తుకునిపోయి పక్కమీద పడుకోబెట్టాడు.

తన భార్య కటికవాడి చేతికి దొరికిన సాధుమృగంలాగా భయంతో తనకేసి కళ్లు ఆర్పలేకుండా చూస్తున్నది. తనుకూడా పక్కనే కూర్చుని కాస్సేపు భార్యవంక కొత్తగా చూస్తున్నవాడల్లేచూశాడు. తరవాత వంగి ఆవిడని ముద్దుపెట్టుకున్నాడు.

తన భార్య నిలువునా కంపించింది. లేవబోయింది. ఆమెను తన చేతుల్లోకి తీసుకుని గాఢంగా ఆలింగనం చేసుకున్నాడు.

"ఒళ్ళు తెలియనట్టు పడుకో. నేను వెళ్ళి తలుపులు తెరుస్తాను. లేకపోతే వాళ్ళంతా చేరి తలుపులు పగలగొడతారు!" అన్నాడు తను.